130. MEKTUP

١٣٠ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ الثَّلاَثُونَ وَالْمِائَةُ : اِلَى جَمَالِ الدِّينِ فِي بَيَانِ اَنْ لاَاعْتِبَارَ بِتَلْوِينَاتِ اْلاَحْوَالِ بَلْ يَنْبَغِي تَحْصِيلُ مَطْلَبٍ مُنَـــزَّهٍ عَنِ الشِّبْهِ وَالْمِثَالِ ﴾

لَيْسَ لِتَلْوِينَاتِ اْلاَحْوَالِ كَثِيرُ اعْتِبَارٍ يَنْبَغِى عَدَمُ اْلاِلْتِفَاتِ اِلَيْهَا سَوَاءٌ كَانَ ذَهَابًا اَوْ مَجِيئًا اَوْ تَكَلُّمًا اَوْ سَمَاعًا فَاِنَّ الْمَقْصُودَ غَيْرُ ذَلِكَ وَهُوَ مُبَرًّا وَمُنَـــزَّهٌ عَنِ التَّكَلُّمِ وَالسَّمَاعِ وَالرُّؤْيَةِ وَالشُّهُودِ وَاِنَّمَا يَتَسَلَّى بِجَوْزِ الْحَالِ وَمُوزِهِ اَطْفَالُ الطَّرِيقَةِ يَنْبَغِى لِلْعَاقِلِ اَنْ يَكُونَ عَالِيَ الْهِمَّةِ فَاِنَّ اْلاَمْرَ وَرَاءَ ذَلِكَ وَكُلُّ ذَلِكَ مَنَامٌ وَخَيَالٌ وَمَنْ رَأَى نَفْسَهُ اَنَّهُ صَارَ سُلْطَانًا فِى الْمَنَامِ لَيْسَ هُوَ فِى نَفْسِ اْلاَمْرِ كَذَلِكَ وَلَكِنَّ هَذَا الْمَنَامَ يُورِثُ رَجَاءً وَطَمَعًا لِصَاحِبِهِ لاَ اعْتِبَارَ لِلْوَقَائِعِ الْمَنَامِيَّةِ فِى الطَّرِيقَةِ النَّقْشَبَنْدِيَّةِ وَهَذَا الْبَيْتُ مَسْطُورٌ فِى كُتُبِهِمُ الْعَلِيَّةِ ﴿شِعْرٌ﴾:

وَاِنِّى غُلاَمُ الشَّمْسِ أَرْوِى حَدِيثَهَا * وَمَالِى وَلِلَّيْلِ فَأَرْوِى حَدِيثَهُ

فَاِنْ حَصَلَ حَالٌ مِنَ اْلاَحْوَالِ اَوْ زَالَ فَلَيْسَ ذَلِكَ بِمَحَلٍّ لِلسُّرُورِ وَلاَ هَذَا بِمُوجِبٍ لِلْغَمِّ وَاْلاِنْفِعَالِ بَلْ يَنْبَغِى اَنْ يَكُونَ مُنْتَظِرًا لِلْمَقْصُودِ الْمُنَـــزَّهِ عَنِ الْكَيْفِ وَالْمِثَالِ وَالسَّلاَمُ .

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Cemaleddin'e yazılmış olup hâllerin değişmesine (*telvîne*) itibar etmeyerek benzerlikten ve misliyetten münezzeh olan maksada ulaşmak gerektiğini açıklamaktadır.

Hâllerin değişmesine fazla itibar edilmez. Gidiş, geliş, konuşma, duyma ve benzeri ne tür olursa olsun değişen hâllere iltifat etmemen

gerekir[210]. Çünkü maksat bunların dışında bir şeydir. O maksat, konuşmadan, duymadan, görmeden ve tanıklıktan uzak ve münezzehtir. Halin cevizi ve muzuyla ancak tarîkat çömezleri teselli bulur (yani bunlar, tarîkatın daha başında olan kişileri memnun etmek için çeşni mesabesinde olan şeylerdir).

Akıllı kişiye gereken âli himmet sahibi olmaktır. Çünkü iş bunun çok ötesindedir. Bunların hepsi rüya ve hayaldir. Rüyada kendisinin sultan olduğunu gören kişi gerçekte sultan değildir. Ancak bu rüya, sahibine ümit ve azim aşılar. Nakşbendî tarîkatında uyku halinde olan vâkı'alara itibar yoktur. Şu beyt onların yüce kitaplarında geçmektedir:

"Ben güneşin çocuğuyum, güneşin sözlerini söylerim!
Bana ne geceden ki onun sözlerini söyleyeyim!" (Şiir).[211]

Şayet bir hâle ulaşılırsa veya bir hâl kaybedilirse bu durum ne sevince sevk etmeli ne de üzülüp infiâle kapılma yolunu tutmalı aksine benzerlikten ve keyfiyetten münezzeh olan maksadı beklemeli.Vesselam.

⟡ KELİME ANLAMI ⟡

130. ≺ : اَلْمَكْتُوبُ الثَّلاثُونَ وَالْمِائَةُ **Yüz otuzuncu mektup** اِلَى جَمَالِ الدِّينِ **Cemâleddîn'e gönderilmiştir** *(Ne hakkındadır?)* فِي بَيَانِ اَنْ لاَ اِعْتِبَارَ **İtibar olmadığının beyanı hakkındadır** *(Neye?)* بِتَلْوِينَاتِ الْاَحْوَالِ **Hallerin değişmesine** بَلْ يَنْبَغِي **Bilakis gerekir** *(Ne?)* تَحْصِيلُ مَطْلَبٍ **Maksada ulaşmak** *(Öyle maksat ki;)* مُنَـــزَّهٍ عَنِ الشِّبْهِ وَالْمِثَالِ **Benzerlikten ve misalden münezzeh** ≻

لَيْسَ لِتَلْوِينَاتِ الْاَحْوَالِ **Hallerin değişmesine / renkten renge girmesine yoktur** *(Ne?)* كَثِيرُ اِعْتِبَارٍ **Fazla itibar** يَنْبَغِي **Gerekir** *(Ne?)* عَدَمُ الْاِلْتِفَاتِ اِلَيْهَا **Ona iltifat etmemek** سَوَاءٌ كَانَ **İster o hal olsun** *(Ne?)* ذَهَابًا اَوْ مَجِيئًا اَوْ تَكَلُّمًا اَوْ سَمَاعًا **Gidiş, geliş, konuşma veya**

---

[210] Bir sûrî tecellî olarak Allah'ın gitmesi, gelmesi, konuşması, konuşması, duyması ve benzeri değişken hallere itibar etmemek gerekir.

[211] Bkz. Abdurrahman Câmî, Nefehât, Lâmi'î Çelebi Tercüme ve Şerhi, s. 438, İstanbul, tarihsiz. (Beytin bu kitaptaki çevirisi şöyledir: *"Güneşdir çünkü mahbûbum güneşden söylerim herdem/ esîr-i şeb değil cânım ki oncü sözlerden diyem"*).

وَهُوَ مُبَرًّا Bundan başka bir şeydir غَيْرُ ذَلِكَ *(Nedir?)* Zira maksat فَانَّ الْمَقْصُودَ işitme عَنِ التَّكَلُّمِ وَالسَّمَاعِ وَالرُّؤْيَةِ وَالشُّهُودِ *(Neden?)* O maksat uzak ve münezzehtir وَمُنَــزَّهٌ Konuşmaktan, duymaktan, görmekten ve tanık olmaktan وَانَّمَا يَتَسَلَّى Ancak teselli bulur *(Neyle?)* يَجَوْزِ الْحَالِ Halin cevizi وَمُوزِهِ Ve muzuyla *(Kim?)* اَطْفَالُ الطَّرِيقَةِ Tarîkat çocukları يَنْبَغِى لِلْعَاقِلِ Akıllıya gerekir *(Ne?)* اَنْ يَكُونَ عَالِىَ الْهِمَّةِ Yüksek emelli olması وَكُلُّ ذَلِكَ Bunların hepsi *(Nedir?)* وَرَاءَ ذَلِكَ Bunun ötesindedir فَانَّ الاَمْرَ Zira iş *(Nedir?)* اَنَّهُ صَارَ سُلْطَانًا O مَنَامٌ وَخَيَالٌ Rüya ve hayaldir وَ مَنْ رَأَى نَفْسَهُ Kim, kendini görse ki; sultan olmuş *(Nerede?)* فِى الْمَنَامِ Rüyasında لَيْسَ هُوَ O değildir فِى نَفْسِ الاَمْرِ Gerçekte *(Ne?)* كَذَلِكَ Böyle وَلكِنَّ هَذَا الْمَنَامَ Ancak bu rüya يُورِثُ رَجَاءً وَطَمَعًا Ümit ve azim bırakır *(Kime?)* لِصَاحِبِهِ Sahibine لاَ اعْتِبَارَ İtibar yoktur *(Neye?)* لِلْوَقَائِعِ الْمَنَامِيَّةِ Uykuda olan vâkıalara *(Nerede?)* فِى الطَّرِيقَةِ النَّقْشِبَنْدِيَّةِ Nakşibendi Tarîkatı'nda وَهَذَا الْبَيْتُ Bu beyt *(Nedir?)* مَسْطُورٌ Yazılıdır *(Nerde?)* فِى كُتُبِهِمُ الْعَلِيَّةِ Onların değerli kitaplarında ﴿شِعْرٌ﴾ : Şiir:

وَانِّى غُلاَمُ الشَّمْسِ Ben, güneşin çocuğuyum اُرْوِى حَدِيثَهَا Onun sözünü aktarıyorum
وَمَالِى وَلِلَّيْلِ Bana ne geceden ki; فَأَرْوِى حَدِيثَهُ Onun sözünü aktarayım

فَانْ حَصَلَ Şayet ortaya çıkarsa *(Ne?)* حَالٌ مِنَ الاَحْوَالِ Herhangi bir hal اَوْ زَالَ Veya kaybolursa فَلَيْسَ ذَلِكَ Bu değildir *(Ne?)* بِمَحَلٍّ لِلسُّرُورِ Sevinilecek şey وَلاَ هَذَا Ve yine değildir *(Ne?)* بِمُوجِبٍ Gerektirici *(Neyi?)* لِلْغَمِّ وَالاِنْفِعَالِ Üzüntü ve içerlemeyi بَلْ يَنْبَغِى Bilakis gerekir *(Ne?)* اَنْ يَكُونَ مُنْتَظِرًا Bekliyor olmak *(Neyi?)* لِلْمَقْصُودِ Maksûdu *(Öyle maksut ki;)* اَلْمُنَــزَّهِ Münezzeh olan *(Neden?)* عَنِ الْكَيْفِ وَالْمِثَالِ Nitelik ve benzerden وَالسَّلاَمُ Selam ile...

